

KÖD

REGÉNY

**ÍRTA
GOZSDU ELEK**

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u. 6/B.

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-20-

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

I.

Mindenki tudja azon a vidéken, a hol történetünk alig három esztendő alatt lefolyt, hogy Kartalon a templom és a plébánia az urasági angol kertben van. Az uraság - a kartali Baán familia őse Baán Kristóf - adta a fundust, hordatta a kockaköveket, fizette az olasz építőmestert, a piktort, és mikor a templom félig-meddig góth stilben épült tornyával, támoszlopaival, tölgyfa levelekre emlékeztető ablak-diszitményeivel készen állott, közvetlenül a templom szomszédságában felépítette a plébániát is, és meghagyta örököseinek, hogy a plébánosnak évenként háromszáz arany forinton kívül rendes uri deputátumot fizessenek.

Az akkori megyés püspök viszontszolgálatképen megengedte Baán Kristófnak, hogy oroszlános cimerét a templom ívezetes főkapuja fölé, a kóruson az orgona alá, meg a familiának fentartott diszes erkély közepére a főoltár hajójában a falba építhesse. A székes-püspök, a Baán familia kívánsága szerint nevezi ki a plébánost, a familia vizsgálja át az egyházi számadásokat, javíttatja a templomot, meszelteti a paplakot, és ezért abban a tiszteletben részesül, hogy a miséző pap minden misében emlegeti a Baán familia nevét, mindig először kap a szentelt vízből néhány cseppet, a mirhából egy kis illatos

felhőcskét. Az egész viszony uraság és templom között úgy tűnt fel a kartaliak előtt, mintha a templom tulajdonképpen az uraságé volna és ők csak kegyelemből járhatnának belé imádkozni.

A szomszéd falubeliek szemére is vetették a kartaliaknak, hogy hiába büszkék lovaikra, birka nyájaikra, selyem szoknyás fehérnépükre, mikor nincs templomuk, s egy ilyen-olyan kálvária hegynél nem tudták többre vinni a dolgot.

Az urasági angolkert és a falu között folyik az Aranka. Szeszélyes egy folyó! Épen olyan makrancos, haragos, majd szelid, emberséges mint a nép, a mely partjain lakik. Néha ártatlan patak képiben nevetgél kicsi medrében, néha meg óriásnak mutatja magát és halálra ijeszti a népet. Megkondítják miatta az "urasági" harangokat ott az angol kerti templomban és ekkor mindenki a küszöbje előtt köti ki könnyű ladikját; azért, hogy a nép a faluból bejárhasson a templomba, hidat építettek az Aranka derekára. Ezt is az uraság tette.

A kartaliak igen restelték ezt az ajándékhidat, szerették volna, hogy nekik is legyen valami közük a templomhoz. De az uraság nem tágitott, s kijelentette, hogy igen örül, ha a nép az ő hidján járhat a templomba.

A kartaliak beletörődtek valahogyan ebbe a templomdologba, de egy váratlan esemény újra alkalmat adott mindenféle szóbeszédre.

Baán Kázmér, - a kartali ág utolsó ivadéka - hatvan éves korában meghalt. Huszonhat éves felesége, született Korongi Olga és Marian négy éves leánya voltak örökösei, mert - úgy beszéltek a faluban - az a hetyke uri ember, a ki mellette van feleségestül, gyerekestül csak olyan vendégféle sógor vagy mi!

A kartali templom asszony kézre jutott. Már most, ha - isten ne adja - főtisztelendő Baán Gábor meg találna halni, nyilván ez a gyerekasszony tenne nekünk papot - mondogatták Kartalon. Beszélük, hogy egy küldöttség járt is ebben a dologban a püspöknél, de amint mondják, szégyenkezve jöttek haza. Dahó Sámuel, a kántortanító azt mondotta volna a küldöttség vezetőjének Som Péternek:

- Kár vala ilyenét szégyent tetézni a reputációra, mert hiszen mindétig mondám: a patrónátusi juss a földhöz vagyon kötve!

Baán Kázmér halála napjától épen egy esztendő mult el.

A templomban az elhunyt patrónus lelki nyugalmaért gyászmisét tartottak. A templom falai, két karcsu oszlop sora, fekete posztóval voltak bevonva. A pillérek mindegyikén, a falakon a Baán család oroszlános címerpajzsai függöttek. Ez a diszítés is gyászt jelentett.

A szürke mohával ellepett templomnak igen szomorú volt a kinézése. Az oltárképek bánatos alakjai, az oldalszobrok fájdalmas orcái, mintha ma még szomorubban tekintettek volna az urasági erkély felé, a hol gyászba öltözve ült Olga, a kis Marian, Olga mostoha nővére, Márta, ennek

férje, a Baán család református ágából származó Baán Viktor, ezek gyermekei, Klárka és Mili. Ott volt még a járás rendes orvosa, dr. Raabe Vilmos is.

Lent a padokban ült a kövér tisztartó és családja, a fiatal ispán sarkantyus csizmákban, a falusi jegyző, a himlőhelyes gyógyszerész, az érdekes előljáróság, köztük a pisze és okosságáról híres Som Péter esküdt, végül pedig Tömpe Márton, az urasági kocsmá árendása. Ezután következett két üres pad, a rangkülönbség élesebb feltüntetésére, és azután a gazdák, pápaszemes öreg asszonyok, köztük Som Péter édes anyja, a ki katona unokájáért szokott imádkozni.

Olga mereven tekintett a magas katafalkra. Szemei mintha rátapadtak volna a jelképes koporsóra. A sárgás lánggal égő viaszgyertyák barnás, szennyes füstje, a tömjén kékes fehér felhőcskéi hosszú csikban húzódtak a sötét templom tárva nyitott ajtaja felé, a honnan az üde júniusi szellő, hársfa illatot hozott a templomba.

- Olga! - szólott suttogva Baán Viktor, - megrontod a szemed, ha olyan merően nézed a gyertyalángokat!

Olga mintha álmából riadt volna fel; mosoly húzódott keskeny ajkaira, majd hirtelen eltűnt a hófehér fogak között, fekete keztyűs pici kezével megsimította homlokát, az a pici mosoly újra végig villant ajkán, bágyadt fekete szemein. Odafordult Viktorhoz s nyájas hangjával felelt:

- Köszönöm Viktor! Gondolod, hogy árt szemeimnek?
Nem nézek oda többet!

- A papa fekszik ottan? - kiáltott gügyögő hangjával a kis Marian. Kicsi kezével a katafalk felé mutatott és még hangosabban rákezdé:

- A papa -

- Nem! - felelt neki Márta, és magához vonta a kis szajkót.

- A papa a Jézuskánál van, s most légy csendesen, különben megharagszik!

- A papa! - szólt hangos, csintalan kacajjal a kis Marian. -
De én nem félek ám! Én nem félek -

Marian vihogó nevetéssel felállott a padra, oda ugrott Márta nyakába, elkezdte cirógatni, s hízeltető tolakodással csókolgatni.

A gyermek hangos beszéde, kacagása visszhangzott a templomban.

Mindnyájan az urasági erkély felé tekintettek. A plébános éppen az evangéliumot kezdte volt olvasni, ezt a pihenőt mindenki felhasználta a gyermek kacagása felett való fejrázogatra.

Dahó Sámuel az orgona mellett szintén meghallotta a kacagást. Bozontos szemöldei alól odapillantott Penge

Gerő segédtanítóhoz, a ki a mai nap tiszteletére új égszínké nyakkendőt kötött, és így szólott fojtott hangon:

- Mindéig mondám: az uraságok gyermekeiknek a helytelenségek onnan vagyon, mert nincsen fegyelem. A tulságos szabadalom -

- Régi rendszer! Avas felfogás, kántor ur! - vágott közbe vékony hangjával Penge ur. - Az új nemzedék más elvek szerint tanít!

Dahó Sámuel adós maradt a felelettel, mindössze egy lesújtó pillantásba foglalta össze ellenérveit, a régi idők, régi rendszer teljes védelmére, miközben attiláján rántott egyet.

Alig hogy a kis Marian miatt támadt nyugtalanság a kedélyekben lecsillapodott, egy fecske repült be a nyitott napsugaras templom ajtón, s mintha szánt-szándékkal tette volna, mindig az urasági erkély mellett röpködött el éles, átható fütyét hallatva.

Volt tapsolás, ujjongás az erkélyen! A kis Marian elkezdett sikítani, nevetni:

- Fecske! Ni! Madár! Bácsi fogja meg! -

Márta hirtelen ölébe kapta a kicsit, de ez fickándozott mint valami halacska, úgy, hogy a beteges, halvány arcú asszony alig bírt vele.

- Marian! Légy csendesen! - szólt oda Olga s egészen elpirult. - Légy csendesen! -

A fecske ügyesen elkerülve a viaszgyertyák lobogó lángjait, közvetlenül a padokban ülő hivek feje felett repült a templom egyik végétől a másikig úgy, hogy a pisze Som Péter és Tömpe Márton mindig ijedten kapkodták el fejüket.

- A meghalt uraság lelke! - sugta az öreg Som Péterné.

- Uj haláleset! - felelt suttogva a vén Bakóné.

- Vajon kiért jött el? Látja kelmed, mindig az urasági erkély felé viszi a szive! -

- Láttam én már ilyet! Nem jó vége lesz ennek! -

Som Péterné megigazitotta fehér babos kék kendőjét, újra keresztet vetett, és egy uj miatyánkhoz fogott, mert a régít a közepén abba hagyta a fecske miatt.

Az erkélyen is megzavarta az ájtatosságot a fecske. Olga mosolyogni akart, amint látta, hogy milyen félénken kapkodják fejeiket a földszinti előljárók, sőt a jegyző ur, meg a kövér tisztartó is, de fekete szegélyű keszkenőjét szoritotta ajkához, abba fojtotta nevetését.

Baán Viktor Olga háta mögött ült, összehuzta vékony fekete szemöldeit, ábrándos kék szemeivel két másodpercig nézte a megrémült fecske repülését, azután odafordult az orvoshoz és szólott:

- Utálok minden madarat, de a fecskéket gyűlölöm!
Undorító állatok nyomorék lábaikkal! Azt mondják,
férgeseket tenyésztnek -

- Oh nem! Igen kedves, tiszta madarak! Én szeretem. Oh a
fecskék! - felelt németes kiejtéssel dr. Raabe Vilmos.

- A doktor idealista! - válaszolt közönyös hangon Viktor.
- Kiállhatatlan ez a tömjén büz! Csak már vége volna!
Nekem a fejem fáj! -

- Kegyed ideges! Ugy látszik a tengeri fürdő nem használt!
-

- Tudja doktorkám, ez a sokféle zavar a mise alatt, a rekedt
szavu orgona, a viaszgyertyák füstje, ez a kiállhatatlan
tömjén-gőz alterál!

Éles ostopattogás hallatszott be a templomba, fel egészen
az urasági erkélyig. Egy kocsis robogott végig az Aranka
hidján. Ismét pattogott az ostop, mintha a kocsis különös
kedvét lelte volna benne.

- Hallod Ivánt? - szólott Viktor Olga felé fordulva. -
Hallod, hogy pattog? -

- Megkészt! - válaszolt Olga és szemeivel a fecskét
kísérte.

A fecske repülésével összevissza kavarta azt a vékony
tömjén füst felhőcskét, a mely a napsugaras ajtó felé
huzódott keskeny fehér csikokban. Egy-egy pillanatra alig

lehetett látni a megrémült madárcát amint a tömjénfüst felhőibe tévedt.

Olga mindenüvé elkísérte tekintetével a madárcát.

Végre egy gothikus ablak-iv alá, egy oltárkép tetejére repült a fecske. A szegény állat lihegett. Olga nem láthatta többé. Nehány perc múlva azonban elkezdett hangos csicssergéssel csevegni. Valóságos verseny támadt Marian és a fecske között. Mikor a madár elhallgatott, rákezdte Marian, azután nevettek, csacsogtak ketten egyszerre. Marian utánozni akarta a fecskét, és közbe nagyokat nevetett.

Van-e olyan ájtatos ember, a ki ennek a két kis madárnak énekes fecsegését rossz néven merné venni? Hallgatták őket önkénytelenül. Csak a hitetlenebb rész szerette volna a fecskét megfojtani.

Az ájtatosságnak vége volt. Senki sem figyelt a pap ájtatos, misztikus dallamu imáira, Dahó Sámuel harsány szavu reszponzáliáira, mindenki a fecske csicssergését hallgatta.

Az öreg Som Péterné kétszer akadt el a miatyánk közepén, mindig újra kezdte, pedig nem az uraság lelkeért imádkozott, hanem a katona unokájáért. Ez pedig nem csekélység!

A patikárius lencsényi himlő helyeivel, mint a ki a természet titkos erőivel amugy is vastag ismeretségben áll vegyész tudományánál fogva - amint mondani szokta -

különben sem imádkozott. Oldalpillantásokat vetett folytonosan az urasági erkély felé. Neki tulajdonképpen ott volna a helye, mert éppen olyan nemes ember mint akármelyik a Baán familiából, ha nem régiebb.

A jegyzőről pedig azt beszéltek, hogy istentelen ember. A katonaságnál vesztette el hitét. Hol? Nem tudni. Csakhogy nincs hite, az bizonyos. Mindig szidja a papokat. Ő csak példaadás miatt jár a templomba, ez neki egyik hivatása.

A két istentelen ember egymás mellett ült. A gyógyszerész levette szemét az urasági erkélyről és odasugott a jegyzőnek, a ki hangfogóvá öblösítette tenyerét füle mellett és a szemeivel is hallani látszott.

- Fura egy gyászmise. Az özvegy alig bírja a nevetést, a sógorasszony meg pityereg. Hogy lehet egy fecske miatt annyit nevetni!

- Már mint a fecske miatt? - kérde suttogva a jegyző.

- De nehezen érti meg az embert! - fakadt ki a gyógyszerész és ismét az erkélyre tekintett, a hol az uraságok éppen felkelőben voltak.

A pap a szentelt víztartóval feléjük szórt néhány csepp áldást, mindnyájan mélyen meghajtották magukat, és állva hallgatták Dahó Sámuel végső akkordjait.

Az előljáróság illő komolysággal vonult ki a templomból.

Dahó Sámuel a homlokára tolta szemüvegét, hátrafordult és azt mondta az orgona fújtató gyerekeknek:

- Mondjad meg fiam édes apád uradnak, ha még egyszer bébocsájt ilyen alkalommal valamely fecske madarat az áhítatosság megzavarására, könnyen elcsapathatik. Egyáltalányosan nagyon szabados egyházfi ő kegyelme! -

- Csakhogy átestünk ezen is! - szólott Penge Gerő és mindkét kezével porozta fekete kabátját.

Ezzel mind a ketten lebotorkáltak a sötétes kórusról.

Az uraságok az illatos hársfa alatt ragyogó enyhe napsugár özönben várták a papot és Dahó Sámuel.

Marian meg a Márta két csibéje, Klárka és Mili már a gyepen szaladgáltak, kergették egymást hangos kacagással.

II.

Viktor szivarra gyujtott, azután kedélyes nevetéssel szólott Mártához:

- Végre leteszitek a gyászt!

Olga napernyőbotjával játszott, Viktor szavaira hirtelen föltekintett és csengő hangjával felelt:

- Mindig azt állítottad, hogy a gyászruha jól áll nekem és Mártának, és most -

- A gyászruha is lehet izléses, de azt hiszem, hogy neked a fehér piqué jobban fog állani -

- Gyermekes emberek vagytok! - felelt Márta, - azaz, hogy egészen gyermekek! -

A gyepen keresztül, karján a kis Mariannal, tarka virágbokrétával kezében, hangos hahotával, rohant a hársfa felé Tar Iván. Mindnyájan odafordultak.

- Itt hozom a madárcát. Megfogtam reptiben a pillangót! Csókolom kezeiket! Servus Viktor! -

- Hát a kalapja hová lett! Isten hozta! - szólt nevetve Olga és Iván felé nyújtotta kis rózsás kezét.

- Ez a kis madár leütötte a fejemről amint birkóztunk! Ugy-e madaram? - kacagott Iván.

- Igen, én ütöttem le! Ugy-e - megfogott - lihegte a kis Marian.

- Szokás szerint megkértem a miséről, de azért hoztam ám bokrétát! Nézd csak Viktor komám, van-e ennél szebb bokréta hét vármegyében?

- Dehogyan van! - felelt Viktor mosolyogva.

Iván Olgának nyújtotta a bokrétát. Csupa nefelejcsből volt kötve.

- Köszönöm, csakugyan szépek! -

- Magam szedtem! Siettem ide -

- Oh! Hallottuk az ostorát pattogni - vágott közbe Olga. - Megint négyesbe jött? -

- Iván nem is tud már másként; vagy négyes vagy semmi! Nem igaz Iván! - szólt Viktor élénken.

- Nem tehetek róla pajtás, a véremben van! - felelt Iván és az orvosra nézett.

- Önök nem ismerik egymást? Szomszédunk Gajárról. Tar Iván -

- Már volt szerencsém, különben dr. Wilhelm Raabe kör-orvos vagyok! - egészíté ki Raabe. Megemelte kalapját; kopasz feje fénylett, amint a napsugarak érték.

- Igaz a! Mikor szegény Lukácsot földhöz vágta a hideglelés, aztán együtt töltögettük beléje az orvosságot! Emlékszik, hogy krákogott az öreg?

- Jó cseléd! - felelt Raabe fontoskodva.

- Él még az öreg? - kérdé érdeklődve Olga.

- De nagyon! Minden héten összeszid vagy kétszer, aztán megint jó barátok vagyunk!

A sekrestye ajtaja megnyílt és Baán Gábor, a kartali plébános galambősz fejével, barátságos arcával a társaság felé közeledett. Nyájas arcáról a nyugalom fensége mosolygott, tartásában volt valami tiszteletet gerjesztő méltóság. Széles karimájú kalapját kezében tartva köszönt már messziről. A gyermekek feléje futottak, megcsókolták mind a két kezét és hangosan kiáltoztak:

- Isten hozta pap bácsit! -

- Jól van jól kicsikék! Hát ki lármázott ma a templomban ugye? -

- Én! - suttogta a kis Marian, és mutató ujját a szájába dugta. Ez volt nála a pityergés előpostája.

- Ez nem volt szép tőled Marian! - szólt Gábor bácsi komolyan.

Marian a szájába dugta a hüvelyk ujját is, és elkezdett pityeregni. Most meg már Gábor bácsi nem vette tréfára a dolgot. Szépen ölébe vette a kis babát és elkezdte csitítani.
- Ne sirj kicsikém, hiszen a pap bácsi nem haragszik! Csak tréfáltam! Látod te kis bohó! No, no! -

Márta elébük sietett. Elvette Gábor bácsitól Mariant, és sugott valamit a fülébe.

- Vártuk már Gábor bácsit! Hát Dahó ur hol van? - szólt élénken Olga.

- Jön mindjárt. Jön mindjárt! Sétálunk még egyet a kertben, vagy egyenesen bemegyünk? Isten hozta doktor ur! Önt is Iván! Nem láttam a templomban -

Iván zavarba jött. Olga észrevette és felelt helyette:

- Virágokat szedett nekem; nézze bácsi, milyen szép nefelejcskek!

- Értem. Értem Iván! - Barátságosan nyujtotta neki kezét.

- Hát mikor adod meg a kis bárányt Márta néni?

A kis Marian lehető lassan akarta ezt kérdezni, de mindenki meghallotta, és a gyerek így elárulván Márta néni titkos ígérét, nagyon elszégyelte magát, mert arcát Márta ruhafodrai közé rejtette.

A társaság már lassan indult a hosszú hársfasor felé, a mely a kastélyt és az »Olga« pavillont kötötte össze.

Dahó Sámuel nagy léptekkel sietett a társaság után. Térdig érő attilája lobogott utána a sietésben. Egyenesen Olgához lépett, széles panama szalmakalapját kezébe vette és tiszteletteljesen csókolta meg kezét.

- Alázatos szolgálja nagyságos asszonyom! Kegyes engedelmet kérek a fecske madár okozta általános megbotránkozásért. Már kipirongatám az egyházfit -

- Oh semmi, semmi! Nem is vettük észre édes Dahó! - szélt Olga élénken.

- Nagyon örvendetes reám nézve! Nagyon örvendetes! Köszönöm a kegyes meghívást, ámbátor feleségemnek nevenapja vagyok, de azért kész örömmel eljöttem!

- Köszönöm édes Dahó! Ismeri az urakat?

- Igen is, van szerencsém ismerni valamennyit! - felelt Dahó szerényen, azután néhány lépést hátrált, feltette kalapját és dr. Raabe mellé csatlakozott.

A gyermekek már előre futottak. Márta Gábor bácsi karján ment utánuk. Kissé hátrább jött Olga Viktorral karonfogva, mellettük Iván. Végül fontos beszédbe mélyedve dr. Raabe és Dahó sétáltak.

- Még mindig szomoruan Mártám? Hát nem fog már derülni soha?

- Azt hiszem soha, Gábor bácsi!

- Tegnap este meglestelek. Mire való mindig a magányt keresni!

Gábor bácsi megállott és fürkészte Márta arcát. Láta, hogy fekete szemei mélyen üregeikbe esve valami titkos láz miatt, mintha égtek volna.

- Van talán valami titkos bánatod? Mondd el nekem, szívesen hallgatom.

- Nincs, bátyám. Igazán nincs. Viktor igen jó hozzám, nagyon gyöngéd, nincsen ellene panaszom. Valóban nincs! - sietett Márta a válasszal.

- Viktor? - kérdezte Gábor bácsi. - Viktor! - ismétlé halkan.

- Én jól tudom, hogy ő szeret engem! Oh én igen jól tudom!

- Hát hogy ne tudnád Márta, hiszen a férjed! -

- No lám! Én is épen azt mondom! Nem is Viktorról van most szó -

- Hát persze, hogy nem Viktorról beszélünk. Viktorról! Viktor igen jó fiu!

Gábor bácsi elhallgatott. Némán mentek egymás mellett. Nehány perc múlva megszólalt Gábor bácsi, anélkül, hogy Mártára tekintett volna.

- Az elébb azt mondtad nekem, hogy nem fog derülni soha! Mit akartál azzal mondani?

- Beteg vagyok bátyám! Erőm fogy napról napra. Mióta Kartalon vagyunk, nincsen nyugtom! Szégyenlem magam bátyám, de nem tehetek róla!

- Most jóra fordult sorsod, gondjaid megszűntek, és te épen olyan bánattal veszed a boldogabb napokat, mint a megpróbáltatás idejét!

- Tudom, hogy hálátlan vagyok. Az fáj nekem, de nem tehetek róla!

- Nem úgy értettem Márta. Te nem vagy hálátlan!

- Sok keserű gondom volt már, és még nem szoktam meg az örömöket - ez az egész! Viktor könnyebben veszi mind a kettőt. Én megcsunyultam -

Gábor bácsi önkénytelenül Márta fonnyadt alakjára tekintett. Olyan volt, mint valami napra vetett vízi lilium.

- Látja bátyám - folytatta Márta - az esztendő alatt, míg Olgával utaztunk, annyira lefogytam, hogy a gyűrűim mind leestek ujjaimról. Még a jegygyűrűm is. Most a mutató ujjamon hordom.

Márta mosolyt erőltetett.

- Olga nagyon szeret téged. Ritka eset mostoha nővérek között! Mindnyájan szeretünk, én, Viktor, a gyerekek. A mi szeretetünk majd meghozza a jó kedvet, a jó kedv az erőt és aztán jó lesz minden!

Az Olga-pavillonhoz értek.

Pompás kilátás nyílt innen a kastélyra. Két sorban száz, teljesen kifejlődött hársfa között vitt oda a széles kavicsos út. Jobbról, balról nagy gyepszőnyegek terültek, itt-ott beültetve ezüst levelű, fehér törzsű nyárfa csoporttal, egy-egy világos zöld széles levelű platánnal, sötét árnyu tölgyfa társasággal, a melyek óriási lombkoronáikkal

bizonyos titokszerű komolyságot fejeztek ki, ellentétben a derült hangulatot keltő fehér dereku nyárfákkal.

Azontul látszott a kastély, széles oszlopos verandájával, a melyre márvány lépcsők vezettek. A lépcsőket jobbról, balról két bronz oroslán - a Baánék címeréből, őrizni látszott. A kastély egyszerű olasz renaissance-stilben épült. Arányai derült nyájasságot fejeztek ki, mintha mondták volna: Ebben a házban béke lakik.

A kastély mögött látszott a bükkerdő, amint a távolba elvesző hegyekre kapaszkodik. Mintha minden fa gondosan faragott oszlop lenne, világos szürke színével, melyen száz lábnál magasabban nyugszik a vékony, rövid ágakból alkotott fenséges korona. A napsugarak táncolnak levélről levélre, de nem képesek a hatalmas fa koronájának sűrűjébe, titokzatos homályába bejutni.

Mintha minden fa egy szentelt dóm volna! Mennyi áhitat, mennyi magasztos költészet egy egész mértföldekre nyuló erdőben, melynek minden egyes fája szentegyház!

Óriási oszlop-csarnokokban huzódik a bükkerdő a hegygerinceken végig, és a magas jegenyék mintha őrt állanának az erdő szélein, sötétben meredeznek a napsugaras ég felé.

Gábor bácsi és Márta a pavillon előtt ültek. Némán gyönyörködtek a tájkép szépségében. Márta borongós tekintetével a sötétlő erdőt kereste fel, Gábor bácsi visszavissza nézett a derült kastélyra, a mohával benőtt templomra, a kigyózó folyócskára, mintha az egész tájékat

egyszerre akarta volna belátni. Hiába! Sietnie kell az öreg embernek, ki tudja, mennyi ideje van még!

- Milyen szép! milyen szép! - szólott csendesen az öreg.

Az érkező társaság élénk zaja zavarta meg a szemlélődők nyugalmát.

Olga oda futott Gábor bácsihoz, mellé telepedett, apró lábait egymásra rakta, és félig komolyan, félig tréfásan fontoskodva szólott:

- Panaszom van bácsi! Viktor ma igen unalmas, kiállhatatlan. Nefelejcsket akartam neki adni Iván csokrából és képzelje - nem fogadta el!

Iván éles oldalpillantást vetett Viktorra, azután erőltetett tréfával hozzá tette:

- Igen! Azt mondja, hogy a csokor izléstelenül van kötve. És azért nem tűzte a virágszálat kabátjára, mert a kék szín nem illik a feketéhez! Pedig illik ugye? -

- Oh Iván! Te ezt nem érted, különben nem viselnél olyan zöld nyakkendőket.

- Hát nem szép a nyakkendőm Olga? Nem azért kötöttem, hogy neked tessen! Furcsa! -

Iván önkénytelenül a nyakkendőjéhez nyult. Elpirult.

- Békesség legyen!

Olga erőltetett komolysággal toppantott lábacskaival, felkelt, és egy rózsa-tőhöz lépett. Leszakított egy halvány veres thea rózsát, és odatűzte Viktor gomblyukába.

- Így ni! Adok Viktornak egy rózsát; de ha ezt is elveszted, akkor jaj neked!

- Igazi gyerekek! - szólt közbe Gábor bácsi Mártához fordulva.

- Én is mindig azt mondom bácsi, de kinevetnek érte! - válaszolt Márta, miközben Klárikájának aranyszőke haját iparkodott a leszorító fésűvel rendbe hozni; de a fésű eltörött ujjai között és Márta elpirult.

- Ejnye, de ügyetlen vagyok!

- Hát én nem kapok rózsát? - kérdezte Iván és Olga mellé állott a rózsatőhöz.

- Kap maga is. Válasszon egyet.

- Én nem választok; adja azt, a melyik magának tetszik!

- Akkor hát itt van ez a sárga. Jó lesz?

Iván körülnézett, és hirtelen tárcájába rejté a virágot. Jó kedve egyszerre megjött és nevetve futott a gyerekek után, a kik a gyepen szaladgáltak. Felkapta a kis Mariant, himbálta a levegőben, majd ismét leheveredett melléje a gyepre; aztán felugrottak mind a ketten és futkostak pillangók után. Mikor aztán Iván kalapjával leborított egy

pillangót és nagy vigyázva izmos ujjai közé kapta a tarka prédát, akkora lármát, ujjongást vittek véghez, hogy az egész park tele volt vele. Közbe persze volt csókolódzás is, de Marian erősen hadonászott úgy, hogy Iván legtöbbször a levegőbe cuppantott. Hanem azért nagyon jó barátok voltak ők ketten! Mindössze tizennyolc év volt köztük a különbség, csakhogy ez különbség is gyerek éveket tett ki.

- Iván ur! Oh Iván urnak van poetisch természete! Szereti a gyermekek és a lepkék épen mint én! Egy jó szív! Egy jó szivre mutat ez! - szólt Raabe, miközben nagy karimájú szalmakalapját vigyázva maga mellé helyezte a padra.

A szalmakalapon gombostüvel feltűzve vergődött egy halálfejes lepe, mellette kiterjesztett szárnyakkal egy ritka nagyságu pávaszem, széles szárnyai közepén kerek hamvas kék szemfoltokkal.

Márta odapillantott a szalmakalapra.

- Szegény lepkék! Miért kinozza őket doktor ur? Hát maga is gyönyört talál...

- Én nekem van egy szép gyűjtemény! Ez - a halálfejre mutatott - Acherontia atropos, a templom fal mellett találtam, ez pedig Saturnia pyri. Hó! Ritka szép fajta! Európában a legnagyobb! Igen, a legnagyobb!

- Hát ez a gyász kalapja mellett?

- Eine alte Wunde! Régi seb. Heilt nie! Szegény Mathilde!

- Testvére volt? -

- Oh nem! Ő volt nekem menyasszony! Táncolt, ivott hideg vizet, beleesett phtyzisbe és - vége. Alte Trauer!

Raabe sohajtott, miközben kövér ujjával a pávaszem szárnyát próbálta emelgetni, vajon él-e még. A pillangó már nem élt.

- Alte Trauer! - folytatta, azután elmosolyodott, Mártára tekintett, majd Viktor felé fordult és kérde:

- A fej nem fáj már?

- Semmi bajom doktorkám. Éhes vagyok. Még mindig a fecske ügy Dahó ur? - szólt Viktor mosolyogva és Dahó felé indult, a ki kissé távolabb valami fontos ügyet látszott előadni Olgának.

- Csekélyke titkom lévén, esedezem néhány percnyi türelemért! - válaszolt Dahó és udvariasan meghajtotta magát. - Azonnal végezek!

- Maradj Viktor! Nos édes Dahó? - kérde Olga.

- Tehát ujjalag kérem nagyságodat, kegyeskedjék Gyurkának az irányomban való tiszteletlen magaviseletét bétiltani. Gyurka nagyságod cselédje lévén, nem szeretném őt a bíró ur elé citáltatni. Gyurka az egyetlen háládatlan tanítványom -

- De hát mit tett, mivel sértette meg Dahó urat? - kérde mosolyogva Olga, miközben egy fehér rózsabokorhoz érve, szagolta a virágokat.

- Illetlenségnek tartanám elmondani, de köteles vagyok nagyságod iránti bizalomból nem kimélni a háládatlant. Méltóztatik emlékezni, hogy a tisztartó ur külföldről két nagy bivalyokat hozatván, vízhordásra használja. A két bivalyok Gyurkára vagynak bizva. Valahányszor által jövök az Aranka hidján a templomba, csak hallom: Cselő Samu! Cselő Samu! Lenézek a hidnak karfájáról és látom, hogy Gyurka nagyokat ütvén a két bivalyokra, az egyiket az én nevemen, Samu nevezeten szólítja, és hogy a Samunak nevezett bivalyra nevem említésekor nagyokat ütvén, felnevet reám a hidra. Ezen bottal kellőleg meg is intém a fiatal embert, - de haszontalanul tevém!

Olga alig bírta a nevetést, elfordult, mintha egy rózsza után nyult volna.

- Végre is, a nemzet napszámosa vagyok, amint a tanfelügyelő ur a népnek tanítóit nevezé, - és ezt a falu csufjára nem tűrhetvén, méltányos panaszom orvoslását kérem. A szülők és gyermekek előtt egyarányosan restellem a szóban forgó ügyet, mert amint méltóztatik tudni, a tekintély csorbát szenved, tekintély nélkül pedig olyan az ember mint valami kormányzó rud nélkül való sajka, a mely dobattik ide is oda is!

Dahó Sámuel szünetet tartott.